

Przypadkowy Fed

Autor: **Murray N. Rothbard**

Tłumaczenie: **Jakub Woziński**

Fragment książki Wall Street, banki i amerykańska polityka zagraniczna, która ukazała się nakładem wydawnictwa Prohibita

Wielkich pożyczek USA dla aliantów, a następnie przystąpienia do wojny, nie dałoby się sfinansować przy pomocy opartego na względnie twardym pieniądzu i standardzie złota systemie, który istniał przed 1914 rokiem. Szczęśliwym zbiegiem okoliczności pod koniec 1913 roku utworzono instytucję, która umożliwiała udzielania pożyczek oraz finansowanie wojny: System Rezerwy Federalnej (Fed). Centralizując rezerwy, stając się uprzywilejowanym przez rząd pożyczkodawcą ostatecznej szansy dla banków, Fed umożliwił systemowi bankowemu zwiększanie ilości pieniądza i kredytu, finansowanie pożyczek dla aliantów oraz utrzymywanie wielkiego deficytu budżetowego po przystąpieniu przez USA do wojny. Ponadto, pozornie dziwna polityka Fedu polegająca na stworzeniu od podstaw rynku akceptów, a następnie poprzez zgłaszanie gotowości zakupu akceptów według stawki subsydiowanej, umożliwiła Fedowi redyskontowanie akceptów przy eksporcie amunicji.

Rezerwa Federalna stanowiła efekt pięciu lat planowania, dokonywania zmian i zawierania kompromisów między różnymi politykami oraz środowiskami finansowymi, wśród których najważniejszymi byli Morganowie, Rockefellerowie, a także Kuhn&Loeb wraz z powiązаныmi z nimi ekonomistami i specjalistami. Szczególnie godnymi odnotowania w środowisku związanym z Rockefellerami byli: senator Nelson W. Aldrich (Rhode Island), który był teściem Johna D. Rockefellera Juniora, a także Frank A. Vanderlip, wiceprezydent należącego do Rockefellerów National City Bank z Nowego Jorku. Po stronie Kuhn&Loeb uwagę zwracał prominentny Paul Moritz Warburg z niemieckiego banku inwestycyjnego M.M. Warburg and Company. Warburg wyemigrował do Stanów Zjednoczonych w 1902 roku aby zostać starszym partnerem w banku Kuhn&Loeb & Co., po czym większość czasu poświęcał agitując za utworzeniem banku centralnego dla Stanów Zjednoczonych.

Dążenie do ustanowienia Systemu Rezerwy Federalnej gorąco popierał także Jacob H. Schiff, potężny prezes Kuhn&Loeb, z którym Warburg był spokrewniony z racji zawartego małżeństwa. W świecie akademickim działania Warburga wspierał i sponsorował prominentny ekonomista z Uniwersytetu Columbia Edwin R.A. Seligman z rodziny prowadzącej bank inwestycyjny J. & W. Seligman and Company; Seligman był bratem szwagra Warburga.

Wpływowymi pełnomocnikami Morganów w dziele planowania i agitacji na rzecz banku centralnego byli: wspólnik w banku Morgana Henry P. Davison; prezydent należącego do Morganów First National Bank of New York, Charles D. Norton; szef należącego do Morganów Chase National Bank, A. Barton Hepburn, a także adwokat i prawnik ze środowiska Morganów oraz prezes komitetu wykonawczego kontrolowanej przez Morganów linii kolejowej Atchison, Topeka i Santa Fe, Victor Morawetz.

Choć ustanowienie pod koniec 1913 roku Systemu Rezerwy Federalnej stanowiło rezultat połączenia sił Morganów, Rockefellerów oraz Kuhn&Loeb, nie ulega wątpliwości, która z wymienionych grup kontrolowała personel oraz działania Fedu od samego początku jego istnienia (Będący członkiem Rady Rezerwy Federalnej Warburg miał wprawdzie wpływ na ukształtowanie zasad działania FED, lecz został odsunięty od ścisłego grona zarządzających ze względu na proniemieckie poglądy). W skład pierwszej Rady Gubernatorów Rezerwy Federalnej, mianowanej przez prezydenta Wilsona w 1914 roku wchodził Warburg; jeden członek Rockefellerów – wujek Franklina D. Roosevelta oraz prezydent kontrolowanej przez Rockefellerów linii kolejowej Wabash Frederic A. Delano, a także bankier z Alabamy, który był powiązany zarówno z Morganami, jak i Rockefellerami.

Jeszcze większe znaczenie niż wspomniane powyżej osoby mieli trzej ludzie należący zdecydowanie do obozu Morgana oraz profesor ekonomii Adolph C. Miller z Berkeley, którego rodzina żony była powiązana z Morganami. Owymi ludźmi byli sekretarz skarbu McAdoo; kontroler waluty, a oprócz tego bankier z Virginii i wieloletni współpracownik McAdoo w liniach kolejowych Morgana, John Skelton Williams, a także prawnik z Bostonu, który wzenił się w pozostającą od dawna w bliskich związkach ze zdominowaną przez Morganów linię kolejową New York Central rodziną Albany, Charles S. Hamlin, pełniący funkcje asystenta sekretarza skarbu.

Ważniejszy od składu Rady Rezerwy Federalnej był jednak człowiek, który został pierwszym gubernatorem Banku Rezerwy Federalnej w Nowym Jorku oraz który niemal w pojedynkę zdominował politykę Fed od momentu powstania aż do swojej śmierci w 1928 roku. Człowiekiem tym był Benjamin Strong, którego niemal cała kariera biznesowa oraz życie osobiste były związane z najważniejszymi osobami z kręgu J.P. Morgana. Jako sekretarz kilku funduszy powierniczych (czyli banków zajmujących się robieniem biznesu) z Nowego Jorku, Strong został sąsiadem i bliskimi przyjacielem trzech najważniejszych partnerów Morgana: Henry'ego P. Davisona, Dwighta Morrowa oraz Thomasa W. Lamonta. Jego mentorem został w szczególności Davison, który wprowadził go do Bankers Trust Morgana, gdzie wkrótce zastąpił Lamonta na stanowisku wiceprezydenta, aby ostatecznie zostać prezydentem. Kiedy Strongowi zaoferowano posadę gubernatora nowojorskiego Fed-u to właśnie Davison namówił go na podjęcie pracy.

Strong był entuzjastycznym zwolennikiem przystąpienia przez Stany Zjednoczone do wojny, a głównym sprawcą powierzenia Morganowi roli wyłącznego gwaranta obligacji oraz pełnomocnika finansowego Wielkiej Brytanii i Francji był jego mentor, Davison. Strong pracował szybko na rzecz sformalizowania współpracy z Bankiem Anglii, a współpraca ta była kontynuowana przez całe lata dwudzieste XX w. Bank Rezerwy Federalnej Nowego Jorku został zagranicznym przedstawicielem Banku Anglii i na odwrót.

Przez całe lata dwudzieste najważniejszy obszar współpracy, o czym w większości nie informowano Rady Rezerwy Federalnej w Waszyngtonie, dotyczył relacji między Strongiem a człowiekiem, który wkrótce objął funkcję gubernatora Banku Anglii, Montagu Collet Normanem. Norman i Strong nie tylko szybko się zaprzyjaźnili, ale mieli także powiązania w świecie bankowości inwestycyjnej. Wujek Normana był współlnikiem w wielkim angielskim banku Baring Brothers, a jego pradziadek w międzynarodowym domu bankierskim Brown, Shipley & Co., londyńskim oddziale banku Brown Brothers z Wall Street. Przed przyjściem do Banku Anglii, sam Norman pracował w biurze Brown Brothers na Wall Street, aby następnie powrócić do Londynu żeby zostać współlnikiem w Brown Shipley.

Najważniejszym owocem współpracy między Normanem i Strongiem był nacisk wywierany na Stronga, aby wywoływać inflację pieniężną i kredytową w USA przez całe lata dwudzieste po to, aby zapobiec utracie złota przez Anglię na

rzecz USA wskutek jej inflacjonistycznej polityki. Kłopotliwe położenie Wielkiej Brytanii miało swoje źródło w usilnych staraniach na rzecz powrotu do standardu złota po zakończeniu wojny według przeszacowanego, przedwojennego kursu funta, a następnie wywoływaniu inflacji zamiast przyzwolenia na deflację w celu uczynienia swojego eksportu bardziej konkurencyjnym na światowych rynkach. Wielka Brytania musiała więc skłonić inne kraje, a w szczególności USA, do wywoływania inflacji wspólnie z nią. Za to zadanie odpowiedzialni byli Strong, Norman oraz Morgan, co stworzyło tym samym warunki do wielkiego finansowego krachu z lat 1929-1931.

Gdy I wojna światowa dobiegała końca, wpływowi Brytyjczycy i Amerykanie zdecydowali, że zażyłe związki między obu krajami wymagały czegoś więcej niż tylko bliskiej współpracy pomiędzy bankami centralnymi. Potrzebne były także stałe organizacje promujące wspólną angloamerykańską politykę umożliwiającą dominację w powojennym świecie.